

МАРҲАБО
МУҲАББАТНИНГ МИНГ БИР
СИФОТИ
(Шеърлар)

«Нур»

Тошкент — 1991

**МАСЪУЛ МУҲАРРИР —
АНВАР ИСРОИЛ**

Марҳабо — ажойиб шоира, нозик дид санъаткор. Шунинг учун бўлса керак ҳануз матбуот саҳифаларида чоп этилмиш шеърларини инжиқлик билан китоб қила олмаган эди. Хассос шоир Анвар Исроилов каби устозларининг қийин-қистови ва даъватлари билан ушбу китобини қимтинибгина Сиз Азиз китобхонларга тақдим этяпти.

© „Мерос“ кичик корхонасининг буюртмаси асосида нашр этилди.

ШЕЪР МУЖДАСИ Е ҲАДИСДАН КЕЙИНГИ ҲАЁТ

Азиз китобхон!

Сиз биласизки, яхши шеърни ҳикоя қилиб бериш маҳол, Уни ўқиш, дилни тегра дунёнинг ғафлатлари, катта-кичик ташвишларию, ҳою-ҳавасларидан фориг этиб, шунчаки ўқиш керак. Бу мўъжаз муқаддима — менинг марғуб шеър муждасини олиб Сизнинг ҳузурингизга шошганим. Бу — чорлов сўз. Шеърларни ўқиб руҳий ҳаловат топинг, шоир қалбида айқириб ётган не бир азим дарёларнинг жонбахш эпкинларидан баҳраманд бўлинг. Бу дарё муборак дарё, шоирамизнинг таъбирлари билан айтганда, «меҳрини қирғоққа урган сувлар» билан лиммо-лим тўлиб турган дарё, қадим ўзанларидан адашмай, боғ-роғлар; гулшанлар бунёд этгали шошаётган оби зилол бу. Дарҳақиқат, шоиранинг аксар шеърлари замирида бир қутлуғ даъват устивордир: «бир-биримизга яхшилик қилишга шошилайлик, одамлар, бу йўлда кечикиш хатаридан асрасин!» Бу энди шиддат. Зоҳиран сокин оқаётган Дарё тубидаги ботиний кучнинг ёруғ шамойили, шеърӣй ва умуман ҳамиша безовта инсоний тафаккурни, эзгу муродни хайрли амалларга, солиҳ ишларга айлантиришга даъват бу.

Муҳтарам ўқувчи!

Сиз бу китоб муаллифини ўзингиз учун аллақачон кашф этгансиз, албатта. Шеър ва сувратларини рўзнома ва мажаллаларнинг саҳифаларида ўқиб-кўргансиз. Шеърлар таассуротида қалбда ўзингиз «чизган» сувратнинг ўша тасвирлар билан бир келганидан мамнунлар бўлгансиз. Албатта, инсон ўзини билиб-англаган сари, комиллашиб бораверади. Шу маънода ушбу рисоладан Ҳадиси Шариф ҳақидаги шеърнинг ўрин олганлиги бежиз эмас. Шоира шуурида Ҳадисгача ва Ҳадисдан кейинги ҳаёт деган тушунча пайдо бўлади. Вожаб, жаноби пайғамбримиз Муҳаммад алайҳиссаломдан олти юз минг адад шарофатли ва фазилатли сўз қолганлигини ривоят қиладилар Ориятӣ ва виждони уйғоқ, софдил ва ҳақ.

гўй шоира астойдил хайратга тушади: наҳотки, умримизнинг аллақанча йиллари маърифат, ишқ ва иймондан нари ўтиб кетган бўлса-я?! Афсуски, шундай. Зеро, саҳобалардан марвийдқирки, Муҳаммад алайҳиссалом марҳамат қилган эканлар: «Эй парвардигор, мен сендан фойдасиз илм, қабулсиз амал ва ижобатсиз дуодан паноҳ тилайман».

Ҳадисдан кейинги ҳаёт... У қандай кечади, тўғрироғи, қандай кечмоғи даркор? Шоира изтиробли ўйга толади. Балким, унинг энди ёзилажак бундан-да оташин шеърлари, мақбулроқ амаллари, солиҳроқ ишлари бу китобчадан ташқарида — истиқболдадир. Бугун унинг Сизга тақдим этилаётган шеърларида «Паймонаси тўлса-да, этаги пахтага тўлмаган, бағрида баҳорни яшириб юрган, кўзида ёшларнинг излари, онла бола-чақасидан йироқлашиб, меҳнатнинг маҳрига тушган ўзбек аёлининг дардли кечинмалари, армонлари маҳорат доирасида ўз ифодасини топмоқда. Яна... киноя, шеър, классик шеърятда тамал тоши қўйилиб, Чўлпон, Мунаввар қори, Абдулла Ориповлар ижодида комиллик касб этган ҳангома шеър муборак назарингизга тушса ажаб эмас. Ва ҳам яна: Абдулла Қодирийга бағишланган икки шеър халқнинг ўз суюк фарзандига ихлос-меҳри булиб кўринса, фахру-гурурингизга биз ҳам шерикмиз.

Улуғлар айтадиларки, бидъатларнинг бари залолатдир, яъни адашувдир, инсофли, диёнатли, тараққийпарвар дониш аҳли бир фикрда қойимдирки, тарбиямиз, умр гузаронлигимиз, касби-коримиз, маърифатимиз, санъатимиз иймоний-исломий ҳудудлар доирасида, борокот ва ёғдусида бўлса, умиддирки, чин саодат бизга ёр бўлгай! Ва рўшноликка тенг ёруғлик ҳаётимизни муннавар этгай.

Муҳтарам китобхон, шоирага шунақанги яхши шеърлар ёзишу, Сизга шунақанги яхши шеърларни ўқиш бахти насиб бўлсин. Дарвоқе, биз юқорида тилга олган дарёнинг номи шеърят, дарёдил шонранинг исми эса → Марҳабо: Марҳабо Муҳаммадали қизи.

Анвар ИСРОИЛ.

УИФОНИШ

Бошли одам, айтгин, ҳой,
Осмон борми, нур борми?
Қушлар борми, ё фақат
Яралганми чумоли?
Елкамдаги оғир тош
Бошми ё улкан қулоқ?
Кўзим бордай бир жойда,
Қорачиғи йўқ, бироқ,
Бир яхши кун менинг ҳам
Чиқармикин «тил»ларим?
Вой, тиззам-эй, менга бу
Юришни ўргатган ким?...

УНЛИЛАР

Усмои НОСИРГА

Биз йўл олдик олис сафарга,
Бундан роса етмиш йил олдин.
Ҳамроҳларим — фақат ҳарфлар,
Мен ҳарфга айланиб қолдим.
Унлиларнинг бири бўлдим мен,
Акаларим — бошқа унлилар,
Лак-лак унсиз йўлдошларининг
Қилмишидан кўнгли хунлилар.
Биз — унлилар саноқли эдик,
Улар мўру малах эдилар.
Бош ҳарф деган мансабларни деб,
Кўр эдилар, карахт эдилар.
Мана улар, минг хил кепата:
«У» десанг «у», «ғ» десанг «ғ»мас,
Манов «х» «б» бўлмоққа тайёр,
Улкан қилиб ёзишсалар бас.
Қовуштириб, жамланай десанг,
«Ўзбек» деган сўз бўлмоқ мушкул.
«б» талашар «з»нинг ўрнини,
Бош ҳарфга яқинлик — ҳузур.
«К» га пойгак кўринар бало
Ахир унинг кимдан неси кам?
Маъно унинг ишмас асло,
Ўз йўлига Бурч ҳам, Ватан ҳам.
Унлилар-эй, чиқдилар ёмон.
Маъно, Миллат, Ватан, деб ҳар он
Унсизларни босиб келдилар,
Бас, уларнинг бардоши битди!
Шон дедилар, Мансаб дедилар,
Тинчлик, соғлик, асаб дедилар,
Бошларига чиркин қоп ёпиб,
Қуриб қолган дарахтни топиб,

Унлиларни осиб қўйдилар!
О,... Бўғзимда қолди унларим,
Умр ўтди сиртмоқда бекор.
Қишлар кетди, келмади бироқ
Биз осилган дарахтга баҳор.
Соқов бўлган Ватан йиғлади,
Байрам қилди унсизлар роса,
Шўрлик халқ-ей оғриқ кўзларини
Юмганича қилар томоша...
Бизсиз қолган юртнинг аҳволи
Яна шундай баён бўлади:
Унсиз ҳарфлардан гап тузиб,
Бир ўқилса аён бўлади.

АЙЛАНИБ УТИШ

Айланиб ўтишдан чарчадим,
Менга ҳам йўл беринг, куриган толлар.
Сурати ҳаёту, сийрати ўлим,
Тани қулоч етмас чириган толлар.
Ёдимда: йўғонроқ дарахт учраса,
Хушомад, таъзимда эгилганингиз...
Тераклар ёшликдан тўғри эдилар,
Уларни қуёшдан тўсмоқ қастида,
Осмонга яқинроқ ўсмоқ қастида,
Баргларни хўп ёзиб, керилганингиз.
Тераклар ёшликдан бўйчан эдилар,
Ҳам қувноқ, ҳам бир оз ўйчан эдилар.
Шу гуноҳи учун илдизларингиз
Уларни қақшатиб юрдилар зимдан.
Фақат қурт боқдингиз вужудингизда,
Офтобни едингиз, сувни едингиз,
Сассиғалафлардан, семизўтлардан
Асло бўшамади сояларингиз.
Бутоғингиз қарға, зоғларга паноҳ.
Саъвалар ҳайдалди, қумрилар қувгин,
Булбуллар сургунда, сизнинг эмас, оҳ,
Гулнинг таърифини қилгани учун.
Терак-чи, не олди аламдан бошқа
Сиз билан камоли замондош бўлиб?
Сабаби; айланиб ўтишдан бошқа
Ҳар нега чидади ўлиб, тирилиб.
Ялпизлар кеч қолди сизни айланиб,
Баҳорларидан.
Жилғалар кеч қолди сизни айланиб,
Анҳорларидан.
Лайлаклар учдилар сизни айланиб —
Ёзлар кечикди.

Иссиқ ўлкалардан сизни айланиб,
Ғозлар кечикди.

Бошидан оёғи илдам жонзотлар
Айланиб ўтди.

Жонидан номуси беқадр зотлар
Айланиб утди.

Саботли тераклар қуёшга етди —
Улғайиб кетди.

Энди сиз айланинг, охираат етди,
Охираат етди.

Яқинлаб келмоқда биз томон энди
Баҳорий онлар.

«Айланиб ўтиш»ни кўрсатар сизга
Шаддод шамоллар!

МУСАВВИР ДУГОНАМНИНГ БОЛИШИДАГИ

ЁЗУВЛАР

(Раҳимага)

Бу узун кечалар сиз учун
Шеър ўқиб, йиғлашга берилган.
Айтилиб ўнгиган сўзларга,
Яшалиб эскиган кунларга,
Бир гўзал қиёфа излашга —
Юракни тиглашга берилган.
Сиз, узун кечалар — қўлдаги
Ҳаёт деб аталган суратни,
Шу кўҳна, шу янглиш суратни
Таъмирлаб, тузатиб чиқасиз.
Худди шу суратнинг ичига
Ҳар саҳар кирасиз кетасиз,
Ва кунни узатиб чиқасиз.
Тўғрилиқ — жонингиз жафоси,
Мағрурлик — бошингиз балоси,
Ва ҳар кун янги бир зарбадан
Тун бўйи чўғ бўлган юракни
Кечгача музлатиб чиқасиз.
Кўрасиз, у ерда одамлар
Узи бор, аммо ўз сўзи йўқ.
Боши бор, бети йўқ, кўзи йўқ,
Агарчи юрарлар, изи йўқ,
Йиғлайсиз — худди шу одамлар
Шу ноёб суратда яшарлар.
Биласиз, бу сурат ичида
Қишансиз булутлар яшамас.
Қаноти синмаган Ҳаққушлар,
Нафси тўқ оққушлар яшамас.
Бўрилар, тулкилар яшарлар,
Ва биров булбуллар, чаёнлар,
Мўр-малаҳ қуёнлар яшарлар.
Йиғлайсиз — шу сурат борингиз,

Ягона, бошқа йўқ, бошқа йўқ.
Ишлайсиз — шеър бўлар ёрингиз.
Чизасиз, шаддодлик — қаламдир,
Йиғлайсиз — қуёнлар расмини
Оқ рангда бўямоқ аламдир.
Барибир кечмайсиз, сиз ундан,
Юракда ранглар мўл, етади,
Биласиз, ранглари тугаса
Бу сурат рассомдан кечади...
Бу узун кечалар сиз учун —
Шу оддий иш учун берилган...

ОЛАПАР ҲАҚИДА ЭРТАК

Қадимда бир орол итлар макони эди,
Бир кун унга дайди Хўроз адашиб келди.
Сочи тароқ, думи ўроқ, забони бўлак
Итлар билан яшаб турди оролда андак.
У «қу-қу» лаб «уйғотворди» бир тонг Қуёшни,
Оролликлар ҳайратидан ушлади бошни.
«Қу-қу-қу» бу — Қуёш тили, қолманг армонда,
Мен бўлмасам тонг отмайди энди оролда».
Хўроз учун итлар жонин бергучи бўлди,
Дайди Хўроз кунда юз бор келгучи бўлди.
Кўрардики, орол салқин, емиш мўл, қўлай,
Кўчиб келди бола-чақа билан бутунлай.
Бу ҳам майли, битгандан сўнг қўндоқ — бошпана,
Бирин-кетин чорлов ёзди қариндошларга.
Жуфт-жуфт бўлиб келаверди Хўроз — товуқлар
Хурсанд бўлди меҳмоннавоз, танти Олапар.
Улар учун ажратилди ер, сув, ўтлоқлар,
Оролнинг қоқ марказида битди қўндоқлар.
Кучукчалар ўйнадилар жўжалар билан,
«Чий-чий»лашиб ўргандилар «тил»ни улардан.
Ҳатто улар шонр бўлиб ёзганда ғазал
«Вов»уллашдан «қу-қу»лашни кўрдилар афзл,
Итлар учун сездирмасдан келди қоро кун,
Йўқотдилар ўз уйида ўзлигин бутун.
Хотимаси шу бўлдики, юриш-туришда
Товуқларга тақлид қилиш хўп бўлди удум.
Ва Олапар бир кун боқиб иглари томон,
Хотинидан юрагига ўрлади гумон:
Товуқсифат эди ахир ҳамма қизлари,
Ўғиллари хўрозсифат олифта бари.
Энди тунда жўр бўлишиб улишлар қайда?!
Ит тилида куйлаб, итдай юришлар қайда?!
Унутилди дум ўрганган минг хил удумлар,
Қалта қилиб қирқилганди бечора думлар.
Қизиқ замон келди гар ит кўрса ит қизни,
Секин пусиб борар эди букканча тизни.
Танишмасдан, ялашмасдан, искамай исин,
Хўрозсифат ошкор қилар эди севгисин.
Итлар асло итлигини олмай қўйди тан,
Туғиш удум бўлиб кетди фақат биттадан.
Олапар-кү яшар эди барига чидаб,

Хўроз тунда «ув»иллашни қўйди таъқиқлаб.
Эҳ, Олапар еру кўкка урди ўзини:
«Билмадия сурбет Хўроз берган тузимни.
Етар энди мезбон бўлиб топган савобим!»
Ун йил ўтгач у Хўрознинг берди жавобин:
— Қуёш — Қуёш гарчи буюк, гарчи бой тили,
Бизда «ув-ув», азиз меҳмон, яъни Ой тили.
— Бу тушингни энди сувга айтасан, кўзим,
Ун йил бўлди, бу оролда хўжайин — ўзим!
Уша кун Олапарни афсуслар еди:
«Гўл бошимни олиб ғажиб ташласам эди,
Эвоҳ, даҳшат! Ўлди чин ит, ўлди янгроқ тил!»
Ночор деди эна итга: «Нима қилсанг қил,
Эна ит кўп азиятлар чекиб ниҳоят,
Ўрган ўша бошга бало Қуёш тилини,
Бир йўл билан билай ахир итлар дилини».
Қилди бир оз товуқ каби сўзлашни одат.
Гаплашса гар итлар билан Олапар қачон,
Шўрлик эна ит ўртада бўлди таржимон.
Олапарга бундай яшаш эди беҳузур,
Лекин «тилмоч» топганига қиларди шукр.
Иккала ит қўшиқларни қилиб хиргойи,
Кузатишиб яшашарди оролда Ойни.
Эслардилар пусиб эски яллаларини,
Кучукларга айтиб чиққан аллаларини.
Эсиз, бир кун оғриб қолди эна ит — ногоҳ,
Итваччалар «қу-қу»лашиб бўлдилар огоҳ.
Тонг саҳарда Олапар ҳам «гунг-соқов» бўлди,
Бир «қу-қу»лаб, бир «вов»уллаб эна ит ўлди.
Бу бир ажаб ҳикоятдир, якуни — ғусса,
Сўнг сўзим шул, яъни, дўстлар, қиссадан ҳисса:
Оталарнинг хатосини тузатмоқ керак,
Сур меҳмонни ўз вақтида кузатмоқ керак.

КУЛРАНГ СОЧЛАР МАНЗАРАСИ

(Устоз Муҳаммаджон Мадоғозиевга)

Бу ранг қорамас ё оқмас, бир рангдир,
Ё икки ранг аро унениз бир жангдир.
Бир жангки, қўшиллар ҳисоби бир хил,
Аммо бирисининг аҳволи тангдир.

Дунё дунёдирки, икки ранг жанги,
Қуёш барҳақ экан, тунни енгар тонг.
Бир кун оқ бўлар деб ҳаётнинг ранги,
Қулранг сочларингиз уриб турар бонг.

Йиллар ўтар, Оқлар ёлиб келар боз,
Сочда мана, бодом гуллаб турини.
Шогирдлар ҳайратда: Вожаб, устоз
Қалбини бошида олиб юринги!

ИШХОНАДА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Қани жўнанг, қоғозлар,
Столимнинг устидан!
Жинни бўлдим, ниҳоят,
Езувларнинг дастидан.
Узиб қўйдим тонгданоқ,
Телефонларнинг симин.
Бошлиқ йўқласа, айтинг
Тугади «ташриф куним».
Очмайман эшикни, бас!
Сув босса ҳам оламни,
Она бўлиб шу бугун
Уйлай, касал боламни.
Аспириннинг таъсири
Уч соатга ярайди.
Билса, боғча опаси
Гўримга фишт қалайди.
Туғилибоқ боғчага
Бола бўлган болам-эй,
Гоҳ ориқлаб, гоҳида
Бўла бўлган болам-эй.
Нетай, пул керак, ҳозир
Қимматчилик кезлари
Афсус, буни тушунмас,
Томоғингнинг безлари.
Энди онанг узоқ йил
Уйлаб шўрва-ошини,
Силаб яшар сенингмас
Қоғозларнинг бошини...

ЕНАЁТГАН АЁЛ

Бир аёл тандир ичига кириб ўзини ёқон (Хабардан)

У ёнишни бошлаганида,
Рангсиз эди шафақлар ҳали.
Ухлаётган эди бошқа аёллар,
Чидамли аёллар — бахтли аёллар,
Ҳуқуқларга эъзозларини
Алмаштирган «тахт»ли аёллар.
Бир йили ўғлининг суннат тўйига
Патир ёпган тандир, нон ёпган тандир.
Насиба улашиб шон топган тандир
Шу тун узоқ ёнди сачратиб учқун,
Аёлдан чўғ бўлди, аёлдан тутун.
Қолди саратонда қизиган кетмон,
Қунлик саждагоҳи — пахтаю шудгор.
Унинг аёл бўлиб кўрган дунёси —
Меҳрсизлик омон, бахтсизлик омон.
Дунёда кўз очиб кўргани — гўза,
Паймона тўлса ҳам, тўлмаган этак,
Бармоқлари жондан тўйиб кетса ҳам,
Минг ямоқ, пахтага тўймаган этак.
Кетди, ундан ажиб кўчалар қолди,
Қўчаки, ёмғиру лойлари билан.
Уни оташларда ёққан бу дунё
Яшайпти қашшоқ-бойлари билан.
Ҳафтада гўшт кўрмай қайнаган қозон,
Бир жуфт йиртиқ калиш остонасида,
Аёлни куйдирган юпунлик-нишон
Рангпар болаларин пешонасида.
У ўзини ўқди — оловда оқди.
Кетмоннинг пасайиб кетди бўйлари,
Пахтанинг қорайиб кетди рўйлари.
Осмонлар тутундан бўзариб яшар,
Улимнинг қўллари узариб яшар,
Аёли ўзини ёққан Ватаннинг
Гуллари уятдан қизариб яшар...

ДАРАХТЛАР

Баланд-баланд дарахтларим,

Пастлаб қолибсиз.

Усмон АЗИМОВ.

Бу кўчанинг дарахтлари
Пастлаб кетишган.
Йўқ, уларни журъат, ғурур
Ташлаб кетишган.
Осмоннинг борлигини,
Тиниқлигини,
Тупроғининг поклигини,
Илиқлигини
Унутганлар ва жимгина
Пастлаб яшарлар.
Томиридан униб чиққан,
Ғурури тирик
Болаларин юрагини
Ғашлаб яшарлар.
Болаларин қўймайдилар
Усайин деса,
Шомолларнинг йўлларини
Тўсайин деса.
Чунки баланд оталари
Кесилган беун.
Осилганлар, отилганлар,
Бўлганлар сургун.
Булар шундан қўрқар ва жим
Паст бўлиб яшар,
Бўронларнинг йўлларида
Хас бўлиб яшар...

Ҳ А Ш А Р

Отамга

Бугун уйда йўқсиз, гарчи якшанба
Бир кунлик тинимни нари итариб,
Саҳардан қайсидир қўшниникида
Девор ураянсиз терлаб, қизариб.
Оҳорли дўппингиз кўрпа қатида
Байрамларни кутар, тўйларни кутар,
Жони жонингизга туташ бу элнинг
Кўпроқ хашарида умрингиз ўтар.
...Мен яшар кўчада — яхшилик қиммат,
Ҳашарга чақирсам, ҳеч ким чиқмайди.
Бунда бир юракдан чиққан оқибат
Таъмасиз бир дилга калла тиқмайди.
Мен яшар кўчада нукуслик гўдак
Йиғлар туз йиғилган қувуғин ушлаб,
Мен уни нима деб юпатай, ота?
Мен уни қаерга обқочай?
Мен яшар кўчада келажак-сўроқ,
Қурир бисотимда ёлғиз денгиз ҳам.
Қуриётган фақат у эмас бироқ,
Тугаб бораётган ёлғиз у эмас...
Баъзида сиз эккан тоқларга боқиб,
Уялиб кетаман одамлигимдан,
Улар ҳамон сўритокларда яшар,
Улар қишда ухлаб, баҳорда туриб,
Ҳамон шу ҳовлини билишар Ватан,
Яшил баргларида шаббодаларга.
Ҳамон ўз тилида куйлайди қўшиқ,
Ҳамон ўз тилида куйлайди қўшиқ.
...Менинг забонимни тингланг, отажон,
Кейин қулоқ беринг набирангизга.
Дейсиз: қай лаҳжада нени сўзлайдир,
Ваҳ, билиб бўлмайдир, билиб бўлмайдир!
Мен сизни ҳашарга чорлайман, ота,
Юрагимнинг чуқур-чуқур ерига.
У ерда ростларим нажотсиз ётар,
Журъатларим патсиз, қанотсиз ётар.
Ширин ёлғонларни шимиб яшадим,
Гўзал ёлғонларни қучиб яшадим,
Ёлғон билан бошни балодан асраб,
Балки етмиш йилдан кўпроқ яшадим.

Узоқ яшадим мен, узоқ яшадим.
Рост сўзларим:

гўдакларим,

 : яланғочларим

Кўзлари жовдирáb қолаверди жим.
Мен сизни ҳашарга чорлайман, ота,
Зангор минорларин ғурурин туймас,
Буюк боболарин руҳига куймас,
Мозийдан бегона, ҳайрон кўчага,
Ўзлиги, эртаси безовта қилмас,
Шоир болалари жонин тикса ҳам,
Тузатиб бўлмас бир вайрон кўчага
Мен сизни ҳашарга чорлайман...

О, қадрдон менга бу қабр!
Кўз олдимдан кетмас нарига.
Соф жавоҳир кўмилган қаср
Онам ётар унинг бағрида.
О, бу тобут менга қадрдон!
Иссиқ тегар кўзимга бағри.
Саватдаги оқ гулдай бежон
Онам ётганлари туфайли.
...Кетгани йўқ ўша кун онам,
Уйимизда қолиб кетди у.
Кетган бўлса, ўша тобутда,
Бизларни ҳам олиб кетди у.

БОЛТАВОЙНИНГ «СИГИР»ЛАРИ

Амирқодан сайёҳ меҳмон келипти,
Миллионер колхозни кўрмоқчи эмиш.
Ким қандай яшайди, қандай юрипти,
Колхозчи уйда борми қўй, говмиш?

Уч-тўрт хонадонни кўрсатди раис,
«Сувчи Болтавойнинг уйи шу гўша!»
Бир уй бола-бақра, гуллар бор — нафис,
Уйи мундароғу, сигири — қўша.

«Қатиғингдан келтир» демади раис,
Лекин меҳмон мамнун — кўрди барини.
Тонгда ўша уйдан подачи Ҳафиз
Олиб кетди колхоз сигирларини.

МЕҲМОН КЕЛГАНДА

Рўзи «Ғор»да гўё атайин,
Ҳамма нарса тугаган замон,
Ишдан шошиб келар хўжайин:
— Меҳмон олиб келдим, хотинжон!
— Вой, айланай сиздан, дадаси,
Писта-майиз қолмовди тақир.
— Бир гап бўлар энди, аяси,
Киrolмадим бозорга, ахир.
Хуллас, уйга кирганда меҳмон,
Юраклардан ёздик дастурхон.
— Қани, меҳмон, меҳрдан олинг,
Кўзимизнинг косасида ул.
Оғзингизга кулгудан солинг,
Бугдой сўзли тиллар сизга қул.
Қўшиқларнинг ажойиб таъми,
Тотинг, оҳ-оҳ сўзлари майин,
Юракларга тугилиб жаъми
Фарғонадан келган атайин.
Қани, меҳмон, шеър деган шароб,
Жигарлардан чиққан сузилиб,
Тотиб кўринг, ҳар қултуми соф,
Юраклардан тушган узилиб.
Чеҳрамизда хандалар ҳай-ҳай!
Чақинг, кутманг таклифимизни.
Қиш фаслида бир қучоқ гул деб
Қабул қилдик ташрифнингизни.

Б Р И Г А Д И Р

Мухтор ака ҚОДИРОВГА

Бағри бўм-бўш қолди даланинг,
Жондан бўлак борини тўқди.
Осмон каби юксак марранинг
Этагидан тутолмай чўқди.
Сувдан ғалвир кўтарди деҳқон,
Бўш ғалвирнинг юки кўп оғир,
Ўтирасиз шудгорда гирён,
Азоб берар санчиган бағир,
Сизга бир бор «Ҳорманг!» демасдан
«Халқ артисти» бўлган кимсалар,
Жанобларнинг кўнглини олмоққа
Чет элларга жўнаб кетарлар.
Сизга эса маҳалладаги
Ушоққина мавсумий боғча
Кўнглил учун қилиниб эви,
Икки кунда бўлар «Чойхона».
Омон бўлсин жисмоний хордиқ,
Омон бўлсин эски патефон,
«Чойхона»га кирасиз сўниқ
Расул Қори куйлайди гирён:
«Ендиройин дермусан, кўйдиройин дермусан?
Яна бошимга балолар ёғдиройин дермусан?
Осмондин ерга ташлаб, халқаро расво қилиб,
Тушгуча болу паримни юлдиройин дермусан?»
Ўйланасиз: ишладик тинмай,
Чўнтак қуруқ, нимага? Печун?
Шунча меҳнат қилиш шартмиди,
Ёўзаоя йиғмоғлиқ учун?!
Бирам узоқ қишининг туллари,
Чўзиласиз, армон ботади.
Сиз сиғинган кўн «каъба»ларда
Сиз йўқотган тонглар отяди

ЮБОРИЛМАГАН МАКТУБ

(Акамга)

Ака, бу дунёда кўп экан савдо,
Журъатни онадай севувчиларга.
Айниқса, уни деб мен бўлдим зада,
Тақдирни илоҳий дегувчилардан.
Шу мени бадарға қилган ҳовлимиз
Тушларимга кирар анжирин гуллаб,
Кўзларига ўсма қўйган, саҳархез
Бир кампир яшайди эртақлар куйлаб.
Мана, мен кўз очиб таниган дунё:
Чилдирма, китоб ва дўторларингиз.
Ўзингиз қўшиққа этгансиз ошно,
Севишни ўргатган китобларингиз.
Ғийбатчи шамоллар қулоғингизга
Заҳарлар қўйдилар — бўғзингизда «дол»
Меҳр ва нафратнинг оралиғида,
Топилди бизларга муносиб ҳаёт.
Ака, мен бўйлари булутдан ўзган
Гул эдим, пастладим тупроққа қадар.
Бир кун қад кўтариб етиб олардим,
Маконингиз осмон бўлмаса агар.
Ака, қатлим учун келар ҳар баҳор
Менинг қайсарлигим, сиздаги нуфуз,
Гарчи орамизда ишқбилмас, беор
Бир дунё яшайди фасллари куз.
Энди мен ўсмайман, сизга етмайман.
Ўсар чирмовиқлар дилни озорлаб,
Айниқса, юксалмоқ мушкул осмондан
Энг баланд юлдузинг турмаса чорлаб.
«Деворда» бир йигит, қайсар ва доно,
Ёқаси ғуборсиз, мағрур олифга.
Кечалар меҳрингиз ахтариб танҳо
Ўзоқ термулама суратингизга.
Умутманг, сиз қачон палов дамлайсиз,
Зиранинг бўйлари тутар ҳовлини
Ўчоқ бошда эса, афеус, кўрмайсиз.
Бир қизча ўлтирар ялаб лабини...

ДЕҲҚОН ВА АЙИҚ ҲАҚИДА

(тескари тушинилсин)

Деҳқон, айиқ икковлон —
Ибтидоий шериклар.
Айиқвойнинг ерига
Бир гал чигит экидилар.
Пахта заҳмати аниқ
Ишлаш керак шитоб, жим,
Кетмончи бўлди айиқ
Деҳқон бўлди хитобчи.
— Ҳа, бўл, қани ур кетмон,
Бу йил план — юз млн. т.
— Бажарамиз бериб жон,
Муддатидан илгари!
Ўтоқ, чопиқ, ягана
«Шарбат» оқиз, ўғит сол.
Шўрлик айиқ ҳожатга
Боролмасди бемалол.
Хитобчи ҳам кўп толди
Очилгунича пахта сал,
Билди, айиқ авлоди
Ишлайверар мактаса.
Терим иши азалги
«Техника»га ортилди,
Яъни кузда далага
Айиқчалар тортилди.
Осмонга етди хирмон
Қолди ғўзанояси
Айиққа деди деҳқон:
«Илдизими пояси?»
Айиқ бироз ўйланди:
Қайси бири емишли?
Кийиб бўлар қай бирин,
Қайси бири шимишли?
Деҳқон деди: «Ўйланма!
Ишладинг сўзсиз ҳалол.
Илдиздан поягача
Тортиқ қилдим, олақол».
Хитоб қилди сўнг яна:
«Айиқполтвон яшасин!»
Такди айиқ кўксига

Эшагиниң тақасин.
Уйга ташиб «ҳосил»ни,
Айиқлар хўб ишлашди.
Афсус, билмас қандай еб,
Қаеридан тишлашни.
Деҳқон эса бел боғлаб,
Пахта сотди дунёга.
Эшагин тишигача
Айлантирди тиллога.
Кишдан чиқиб оч-ноҳор,
Силаб кўкрак нишонни,
Содда айиқ ҳар баҳор
Шерик қилад деҳқонни.
Яна офтоб, жалада
Очин-тўқин кийимсиз.
Айиқчалар далада
Келажаксиз, илмсиз.
Хитобчилар номини
Яна тенглар юлдузга.
Айиқ тикар жонини
Поя билан илдизга.

МЕН БУЛУТМАН, ҚОШИНГИЗГА

Еғмоқ учун бораман.
Соғинчларим қўймас, унда
Қолмоқ учун бораман.
Ҳар баҳорда қийнаганда
Рухни армон тўлини
Тўсиб қолар ўғилчамнинг
Киприклари йўлимни.
Оҳ қоламан, яна бир йил
Тўлмоқ учун яшайман.
Осмонда энг алвон булут
Бўлмоқ учун яшайман.
Сиз... ҳар баҳор кўкка боқиб,
Қўйиб дунё ишини,
Тоқат билан кутасиз бир
Ҳавонинг айнишини...

ДАРСДА БАҲОР ҲАҚИДА УИЛАР

Замин ёноғига юз босиб,
Қуёш оташ қўшиқ бошлади.
Ер жўр бўлди, оламга жўшиқ
Яшил қўшиқ ёғду ташлади.
Култепалар ғазал айтади,
Нураётган девор қулмоқда.
Чуволчангда шернинг журъати,
Сувлар меҳрин урар қирғоққа.
Бағрингга ол мени, жўшиққон
Деразадан ташқари ҳаёт.
Тобе нигоҳларим, домлажон,
Бугун сизга қилар хиёнат.
Хув, ариқдан қазилган балчиқ
Бундай гўзал бўлмас ҳеч қачон.
Гўнгқўнгизнинг чеҳраси очиқ,
Гунг арининг тиллари бийрон.
Қишдан омон чиққан дол чоллар
Уйдан чиқар бўлишиб тикка.
Кўклам келди, ҳей, қари толлар,
Ҳаққингиз йўқ гулламасликка!

МУҲАББАТ

Ялангоёқ, қашшоқ фуқаро
Бир лаҳзада бойга айландим.
Ёниқ туйғулардан мен учун
Юрагимга қурилди қаср.
Ишқ тожини бошимга кийдим,
Чеккан оҳим дурга айланди,
Ечдим жулдур жандаларимни,
Жисму жоним нурга айланди.
Дунё тўла гадойлар ичра
Муҳаббат бир танлади мени.
Изтироблар мамлакатига
Маликалик қилайин энди...

«НАСИХАТ»

*Эй, булбули колонки, нечун банди
қафассан?
Синдир қафасинг, гулу гулистон
талаб айла
НАСИМИИ.*

Эй, булбули нолон,
сенга керак жон.
Не керак имон?
Синдирма қафас,
гулу гулистон
талаб этма.
Дод десангу,
гулу гулистон
Талаб этсанг,
Пок тўпроғу кўк,
эркинга имкон
талаб этсанг,
Бир роҳатижон,
маскану замон
талаб этсанг,
Унда сени
зоғлар ила
қуршаб оларлар.
Ур, деяру
тўқмоқ ила
бошга соларлар.
Шу важга кўра
асир бўлу
гунгу басир бўл.
Ёки қасам ич:
«Менга қафас тинч».

Т О Ш К Е Н Т

(Унинг ўн уч дарвозаси бор).

Уч кун ўйда тўй бўлса,
Асаб чарчар, бош чарчар.
Ғала-ғовур шовқиндан,
Темир юрак, тош чарчар.

Тошкент толмас сийлашдан,
Кетар-кетмас меҳмонни.
Уялмайди чорлашдан
Ҳайдалгунча мезбони.

Қачон тўйинг тугайди,
Меҳмонпарвар, тўқ шаҳар?
Дарвозангни ёп энди,
Дарвозаси йўқ шаҳар!

ЎЗБЕК ҚИЗИ ҲАНГОМАСИ

Мирзо Кенжабекнинг «Ўзбек
бола» шеърига ўқшатма.

Хориждан келди одам,
Пўқлади мусаввирни:
«Бизга керак чинакам
Ўзбек қизин тасвири,
Ўзбек қизин маъбуда,
Ўзбек қизи — назокат.
Дунё биланинг музейда
Кўрсин тирик нафосат».
Сурат учун қолдириб,
Зарҳалли бўш гардишини,
Умид билан юртига,
Учиб кетди чет киши.
Ишонч учун минг қуллуқ,
Қиз тошса бўлгани,
Рассом ўзбек қиз ҳақда
Шаҳар кезиб ўйлади:
«Сочини ўриб ташласа,
Ерга тушса буралиб,
Ибо билан туреними
Оқ рўмолга ўралиб?
Эй, йўқ чакки ўйлаб ман,
Аталмай «халқ душмани».
Кўйлак кийиб сондан,
Ечиб юрсин тугмани,
Қизармасин Нодира,
Увайсийини танимай,
«Гога» атаб ўғлини
Алла айтсин «баю-бай».
Борини чизай десам,
Чиқмаса иффат, ҳаё.
Чет эл билан ўртада,
Бошлансая бир бало».
Эх, бир қарор топмасдан,
Ҳафсаласи бўлиб пир,
Бўш гардишини орқалаб,
Қишлоқ кетди мусаввир,
Қун ерларини кезди у.

Фурсат кетди беҳуда,
Назокат топилди-ю,
Топилмади маъбуда,
Пахтаси оқ қизларнинг,
Чанг, доғ эди янғи,
Кетмон гутган қўлларнинг
Кетармикни қадоғи?
Узун-узун кокиллар,
Тароқ кўрмас ой, ҳафта,
Рўзномалар таъкидлар:
«Ватанга керак пахта!»
Боқиб бўм-бўш гардишга,
Рассом бўлди лол, карахт,
Ночор сураг ўрнига,
Езиб қўйди бир дастхат:
«Кечикибсиз мниг афсус,
Энди умид узилган.
Қишлоқ қизи эзилди,
Шаҳарлиги бузилган.
Юз йил олдин келсангиз
Қўйиб ҳамма юмушни,
Шу гардишга чизардим
Марғилонлик қумушни»

КУРГАЗМА

*«Бугунги кунда ҳамма нарси камёб»
(Хабардан)*

Водийда бир майдоннинг
Усти, чети ёпилди,
Камёб, тақчил молларнинг
Кўргазмаси очилди.
Келди ташна одамлар
Гуррос-гуррос бўлишиб.
Йўл бошловчи йигит ҳам
Сўзлар кўнгли тўлишиб.
— Дўстлар, бизда неки бор
Сифат тамға муносиб.
Шунинг-чун дўконларда
Туриб қолмас чанг босиб.
Кўргазмадан мақсад шу:
Ҳар хил миш-миш бўлсин даф.
Патта сотиб бир сўмдан
Мамлакат ҳам кўрсин наф.
Манов бўлим — овқатлар,
Томошага марҳамат.
Ҳинд чойи-ю, «кўқсон беш»
Новвот, икра, пўхотлар.
Манов — оққанд, бу — шакар,
Манов қаҳва (туйилган)
Сўраб олдик бир кунга
Амалдорнинг уйидан.
Бу бўлим — машинанинг
Эҳтиёт қисмлари —
Аккумуляторми, мотор
Ёзилган исмлари.
Буларни топиш-чун кўп
Оғизларни «мой»ладик,
Иш чиқмагач охири
«Мутахассис» ёлладик.
Бу бўлимда яримта
Атир совун турарди,
Ҳали бир чол келдию
Ногоҳ ютиб юборди.
Дйтишича, кампирри
Кирламоқдан битлаган
Чол гушмагур оғзида
Элиб бермоқчи экан.

Совун ахир совун-да,
Кетиб қолган томоққа.
Чол шўрликнинг бир пастда,
Жони келди рамаққа.
Жарроҳлар ошқозондан
Қидирмоқда совунни.
Ўз ўрнига қўямиз
Бўлса ҳамки олқинди.
Мана бу ер — жомалар,
Катта-кичик аралаш.
Манов қора, ялтироқ
Бир жуфт чапоёқ калиш.
Қумри хола бу молни
Савдогардан олипти.
Кийса пойма-пой экан,
Ҳайрон бўлиб қолипти.
Кияйин деб узоқроқ,
Ўйлаб умрин сўнгини,
Тўқсон йилги оёғин
Кестирипти ўнгини.
Қўргазма учун атай
Сўраб олдик кампирдан.
Ана, хасса таёқда
Пойлаб турар ўзи ҳам.
Зерикларли кўп моллар
Бу бурчакда сақланар.
Виждон, имон, муҳаббат
Ва ҳоказо нарсалар.
Ҳув, бўш турган токчага
Соф ўзбекча тил керак.
Ёнига яна бир жуфт
Пок, самимий дил керак.
Қўргазмамиз ранг-баранг
Кундан-кунга ўзгача,
Келтирамиз тез кунда
Гугурт билан тузгача.
Бир нусхадан бўлса ҳам
Борига қилнинг шукур,
Афсус, эгри қўллардан
Сақлаш бўлмоқда мушкул.
Ташриф учун минг қуллуқ,
Эшик ана, марҳамат.
Қиссангизни ағдариб
Қўрсатиб кетинг фақат.

ТРАКТОРЧИ БОЛТА ДАНГАЛНИНГ МУХБИР БОЛАГА АЙТГАНЛАРИ

Бизнинг қишлоқ одамлари
Емай-киймай ишлайди.
Фаҳм этгинки, бизда фақат
Фаришталар яшайди.
Дастурхонга қанду пишлоқ
Керак... аммо начора?
Қишлоқ аҳли ошқозонини
Кўп қилмайди оввора.
Томорқаида ёнбошласанг,
Қўлинг эзар гўзани.
Бозорларга мева чиққач,
Тутволамиз «рўза»ни.
Бухородан чиққан қувур
Дунё кезиб оввора.
Тезак ёқиб исинади
Қишлоқ деган сайёра.
Энди, ошна, дунё ўзи
Камчиликка тўладир.
Буни сенга айтсам ҳам,
Айтмасам ҳам бўладир.
Мисол ҳақнинг тарозисини
Бўш адолат палласи.
Қолхозчининг қозони бўш,
Подшоҳнинг калласи.
Хуллас, ёшим қирқдан ошиб
Англадим бир ҳикматни:
Бандасидан асли худо
Аямасин ҳимматни.
Қишлоқлик кас яшай деса
Йўқлик ўтмай жонидан,
Кийинсину тўйиб тушсин
Онасининг қоридан.
Қисқаси шу: бошқа сафар
Қишлоққа борсанг жўра.
«Нимангиз кам?» демай, олдин
«Нимангиз бор?» деб сўра.

«БИР ПАҚИР СУВ»

Ёш бир шоир келди газетхонага,
Шеърини узатди муҳаррир томон.
Муҳаррир ўқигач, шоир болага
Деди: «Қайта ишлаб келасиз, ёмон!»
Бир шеър деб юз марта танбеҳ еди у,
Бир шеърни юз ёзиб, жонидан тўйди,
Сўнг таниш бир шеърни ёзиб элтди-ю
Шартта муҳаррирнинг олдига қўйди.
«Бир пақир сув-ку бу, бас, ёзманг газал!»
Минг афсус, билмади бандаи осий,
Бу «сув»ни беш юз йил аввал челаққа
Қўйиб кетганини буюк Навоий

Ж А В О Б

«Тўнғиз қандай чизилади, ая?»

(Уғлимнинг саволи).

Тўнғиз шундай маҳлуқдир
На юрти, на эли бор.
Бор-йўғингни едириб
Қилолмайсан миннатдор.
Суратни чизар бўлсанг
Қалин қилгни терисни.
Ҳазар қилсни кетмондан
Мансаб деса эрисни.
Қўшни бўлса булбулни
Чийиллатмай қўймайди.
Сени ҳайдар уйингдан,
Уни ҳайдаб бўлмайди.
Ке, қўй, болам, бўл доно,
Булғамагни дафтарни.
Эрк сўзини ёзгини
Чиза қолгни каптарни.

Ч А Р Х Ф А Л А К

Танналарга тутмаса-да қатра сув,
Вазмин ғирчилларди сувнинг йўлида.
Номи ҳамон чархфалак эди-ку,
Йўқ эди битта ҳам чўмич қўлида.
Бир кун у йиқилди-синди, йўқолди,
Мангу ўчиб қолди ғирчиллоқ саси.
Ҳаёт эса бир зум ўйланиб қолди:
Ўлмасидан олдин бормиди асли?...

МАСКОП ВАҚТИ, ТОШКЕНТ ВАҚТИ.

Катта-кичик соатлар
Икки вақтни кўрсатар,
Олдинма кейин улар
Тошгда бизни уйготар.
Кичкинаси уч соат
Олдин юрар каттадан.
Бу дегани, уч соат
Кеч уйғонар қатталар.
Кеч тургани тўғрими,
Балки эрта тургани?
Бизлар учун муҳими
Соатларнинг югани.
Эрта турган кичиги
Мўмин-қобил соатдир.
Дақиқаю миллари
Сабр-чидам, саботдир.
Қанча олдин юрмасин
Қайтарилар йўлига,
Мурватлари — кеч турган
Каттасининг қўлида...

УЧЛИКЛАР

Оҳ, менинг оғзи очик бечораларим —
Қулоқларим. Нима бўлса хўплайверманг-да,
Сизга миллий нафасларни қаердан топдим?!

Бир япроқ узилди, «шитир-шитир»,
Япроқнинг энг сўнгги қўшиғи ўша.
Бошқа япроқлар айтишади у қўшиқни.

Ўша оёқлар чагларини майсага артди,
Майсадан баландда турган оёқлар.
Ғубор пок нарса билан артилади.

Тун зулмати. Кўзларимни йўқотиб қўйдим.
Йўлларимни ҳам.
Наҳот, бу сочлар дунёсида ўзингни йўқотиб
қўймайсан?

Воқеа мўъжиза деб аталиши учун
Иккинчи қуёшнинг чиқиши, ҳўкиз туғиши,
Ва ё сиз жилмайишингиз керак.

Оббо, шундай қилишми ўзи?
Пастдагиларни савалаш экан-да.
Фақат сенига рангсиз эмассан-да, ёмғир.

Бўрининг қорни оғрияпти.
Азбаройи оғриқдан юзлари бужмайиб кетган.
Фақат шу вайтда у одамга жуда-жуда ўхшаб
кетади.

Бешараф ташвишлар, умримни беринг.
Қўрмаяписизми?
Осмонни кўтариб турганим ҳам етар.

Ҳамма ухлайпти.
Ягона ҳақиқатга тобе:
Кечаги кунини қайтадан эслаш учун.

ҒАЛАТИ ЖАНГ

Ололмаган қўрғоним — Сиз;
Мен-чи мағлуб, хор саркарда.
Тогда қўшин тўплаб бориб,
Шом бўламан пароканда.
Қўшинларим — назокатим.
Ишва, жилва, латофатим.
Афсус, улар сонидан кўп
Жангда кўрган талофатим.
Қўшинларим сони ўсар
Қўшиқ билан, меҳр билан
Севган юракгина қодир
Сеҳр билан, сеҳр билан.
Қошларимни камон қилсам,
Нигоҳим зарб бўлармикин?
Сочларимнинг мушк — ўқидин,
Шу қўрғон забт бўлармикин?
Сирингизни билиш учун
Махфий кетса қароқларим,
Етарлару қайтар вақти
Қўлга тушар «айғоқларим».
Қийналдим-ей, кўнглингизнинг
Ололмадим ҳеч ёғини.
Пойтахтига тиколмадим
Муҳаббатнинг байроғини.
Деворингиз метин экан,
Замбараклар топсаммикин?
Соқчиларин ғурур деган
Қнлич билан чопсаммикин?
Нетай, зафар иштиёқи
Менинг тану жонимдадур.
Етмиш икки томиримда
Оқаётган қонимдадур.
Яна менга аскар бўлиб,
Елланмаган қолди нима?
Ғазалу соз, иффату ноз,
Сафда ҳатто пардоз, ўсма,
Тугамас бу маҳораба,
Ё ўлиш, ё қолиш керак,
Жон кетса ҳам шу — қўрғонни
Олиш керак!!!

ҚОДИРИЙНИ ЭСЛАБ...

Қолди фақат халқнинг дўстлари,
Халқ душмани — Қодирий кетди.
Алвон кўйлақ кийган, эй Ватан,
Гуллаб-яшнаб кетасан энди,
Утган кунинг қаро кун бўлса,
Келар кунинг нурафшон бўлар.
Мачитларсиз, жойномозларсиз
Сени обод қилади дўстлар.
Номдор бўлиб кетасан, халким,
Битиб кетар каму-кўстларинг.
Душманларни фош қилиб охир,
Омон қолди фақат дўстларинг.
Замонанинг зайлига қуллуқ,
Беклар ётдир яхшими-ёмон.
Кўкан бўлсин ҳамма ўзбеклар,
Ва ўлгунча кўтарсин кетмон.
Қозон умум, кўрпа умумда,
Қилсин фақат умум юмушлар,
Отабеклар пахта экишсин,
Ғўза чопсин энди Кумушлар.
...Ярим аср, қисқами-узун,
Юртни жаннат жой қилиш учун
Чигит эккан Отабекларни,
Кўканларни бой қилиш учун?
Фақат дўстлар билан қолсаю,
Шавкатли эл қулга айланса.
Қизларининг нафис қўли тош,
Жувонлари тулга айланса.
Хордир азон айгар мезона
Тутун пуркар минор мўътабар,
Бадном кимки деса «бисмилло»
Кимки деса «Оллоҳу акбар».
Дўст-душманин саралаган, эл,
Эллик йиллик томошангга кел.
Мен ҳолингга жим боқиб, халқим,
Бир маънони оғриниб уқдим:
Дўстлар шундай бўлса, ўзингга
Қодирийдай «душман»лар туққин.

ШУНЧА МАРҲАБО

Тонг ёришмай битта жисмимда
Уйғонади учта Марҳабо.
Бир — чўри, бири хизматчи,
Бир — шоир, мискин, бенаво.
Хизматчи мен шошар бекатга,
Уй сунура Марҳабо чўри.
Шоирамининг иш жойи — юрак,
Унинг-чун йўқ қаламдан зўри.
Соат саккиз, Уйдан чиқаман,
Бир жисмимда шунда Марҳабо.
Бир кунини кўрар болалар,
Паноҳида асрасин худо.
«Маошгача неча кун қолди?»
«Соат қачон бўлади олти?»
Ишда шундай қўшиқ айтаман,
Уч бўлиниб уйга қайтаман.
Она, яна аёл Марҳабо
Етмиш йилки уйга қаймайди.
Уч Марҳабо ортиқча бизга,
Икки Марҳабо-чи етмайди.
Болаларим туғилаверар,
Ва унутиб ўсар эртакни.
Ҳуқуқлари тенг аёл билан
Яшаш қийнар шўрлик эркакни.
Марҳаболар балки ёмондир,
Ёки ёмон фақат замондир.
Не замонки, эркак зогига
Чин аёлни қучмоқ армондир.
Сен-чи, қанча чидайсан яна?
Бўласанми бир кун онали?
Қалитини осиб, бўйинга,
Қўчаларда юрган болалик?!

МЕҲНАТ ТАТИЛИМ ТУГАДИ...

Бир йилгача алвидо,
Яхши қўлинг, хиналар,
Ўсмаю сурмаларим,
Қилманг мендан гиналар.
Энди сиз ҳам, сочларим,
Қаттиқ қилинг жонингиз,
Шошиб-шошиб тарасам
Узилмасин торингиз.
Саккиз соат буралиб,
Бўғиласиз турмакда,
Нетай, фурсат йўқ сизин
Уриб, ташлаб юрмакка.
Энди бошланар яна
Физиллаю чопа-чоп.
Уй шифтида ўргимчак
«Қурилиш» бошлар шитоб,
Шанбагача соатлар
Олтида «жар» солади.
Қувноқ болаларим ҳам
Хоргин бўлиб қолади,
Ишхонада кечгача
Менда бўлмас ихтиёр.
Гоҳ орзудан юрагим
Кенгайру хонам гор.
Бошлиқларга барибир,
Эркакмисан ё хотин.
Хоҳ, Қумуш бўл, хоҳ Гулнор
Ишчи кучидир отинг.
Шомда ташлаб кетади,
Мени шаҳар мошини.
Ишдан келдим, болажон.
Ол, онангининг дошини!
Корхона суқ, аждаҳо
Тонгда уни «хўнлади».
Қуя бўйи еб мағзини,
Пўчоғини туфлади.

БОЛАЛАР УЙИНИНГ БОЛАСИ

Келмайди отаю онаси,
Йўқламас тоғаю холаси,
Кўнглида овозсиз ноласи,
Болалар уйининг боласи.

Уйи бор умрида келмаган,
Қўл куйиб «кулча нон» емаган,
Тиллари «аяжон» демаган,
Болалар уйининг боласи.

«Бойчечак», «Гулёр» дан беҳабар,
«Омон ёр», «Алёр»дан беҳабар,
«Рамазон», «Ёр-ёрдан» беҳабар,
Болалар уйининг боласи.

Билаги кўзмунчоқ кўрмаган,
«Хўрозқанд», «қуритоб» сўрмаган,
Бешиксиз, алласиз ўлмаган,
Болалар уйининг боласи.

Қутишлар кўнглини ғашламас,
Улғайса кўзини ёшламас,
Боласини кўчага ташламас,
Болалар уйининг боласи.

Эй одам, донмо огоҳ бўл,
Бойлигинг, шухратинг икки пул,
Юртингда бор экан хаста дил
Болалар уйининг боласи.

СИЗНИ СЕВГАЧ...

*«Сизни севгач мен чаманда
лолаларга учрагум»
Ҳалима Худойбердиева.*

Сизни севгач мен сеҳрли
Наволарга учрадим.
Ҳам адоқсиз балоларга,
Балоларга учрадим.
Баҳормиди, кузакмиди,
Сиз-ла менга учраган?
Қанотларим синди, қаттиқ
Ҳаволарга учрадим.
Юлдузларга қўл узатдим,
Куйдирдилар қўлимни,
Майсаларга юзим босдим,
Эслатдилар ўлимни,
Билмам қайси чорраҳада
Адаштирдим йўлимни?
Куйди бағрим, бедил деган
Даъволарга учрадим.
Талпинганим юлдузмиди,
Бой бердимми Офтобни?
Алмашдимми унга қадр,
Фурур деган мохтобни?
Ўқимоққа маҳкумманми
Армон деган китобни?
Сизни севгач мен сеҳрли
Наволарга учрадим.
Ҳам адоқсиз балоларга,
Балоларга учрадим...

Х И Н О

Болаларни тўйдирдим
Етоғига жойладим.
Ҳайит қилиб қўлларимга
Шу тун хино бойладим.
Дедим: шу кун синаб кўрай
Хафсалаю сабримни.
Болаларнинг дадаси ҳам
Кўриб қўйсин таъбимни.
Хино ахир бизлар учун
Момолардан меросдур.
Ажаб, нега унга ҳозир
Аёллар беихлосдур?!
Хаёлимни бўлди ногоҳ,
Жовраб кириб хўжайин.
Бир тугмаси бўшаб қопти
Иўл-йўл батис кўйлагин.
Боғлиқ икки қўлим билан
Келтирдим ипу-игна.
«Хинам бор» деб узр айтиб,
Қараб турдим жимгина.
Улар сўзсиз лаънатлади,
Бир хинамни, бир мени,
Тажанг бўлиб узоқ тургач,
Қўлга олди игнани.
Мен-чи ширин хаёл сурдим:
Сабр қилиб бутун тун,
Тонгда очсам қўлларимни
Кафтим бўлар лолагун.
Бу фикримни ногоҳ бўлди
Дадамизнинг «вой-дод»и.
Борган сари авжга чиқиб
Борар эди фарёди.
Дедим: хай-хай, нима бўлди?
Деди: «Вой-вой, жон чиқди,
Игна кирди жимжилоққа,
Мана, кўргин, қон чиқди!
Иситмам ҳам чиқса керак,
Улчагич қўй қўйнимга.
Қўлгиннамни секин бойлаб,
Осиб қўйгин бўйнимга.
Рози бўлгин меидан, хогин,

Улиб қолсам бўлма юл,
Кўз ёшингни арту ўтир,
Васиятга қулоқ сол.
Жон чиқарда тилдан қолсам,
Қуриб қолса томоғим,
Оғзимга оқ пахта билан
Сув томизгин уч томим.
Болаларни ўкситмагин,
Эҳтиёт бўл, ўзингга.
Сен бевасан сурма-пурма
Қўйиб юрма кўзингга.»
Ризолашдик, у ўлимни
Эснаб-эснаб кўп кутди.
Сўнг кўрпага буркандию,
Бармоғини унутди.
Эс-ҳушимни йиғиб секин,
Кўлга олдим игнани.
Қадаб қўйдим кўйлакдаги,
Бўшаб қолган тугмани.
Қайда қолди қўйган хинам,
Сурган ширин ҳаёллар?!
Охир билдим, нега хина,
Қўймас ҳозир аёллар.

АЛАМ

*Мени-чи, шум ажал эшикда, ҳайҳот
Эгарланган отдай кутиб турибди.
А. ОРИПОВ.*

Чақмоқ урган тутдай юраклар вайрон,
Вужудни эзди бир исмсиз алам.
Бу муздай сўзларни ёзди қайси он,
Сенинг қўлларингда ёнган шу қалам?
Келажак сесканиб, орзу еди ўқ,
Хатто майсалар ҳам букдилар қомаг.
Ахир, бу мисралар мисра эмас, йўқ,
Шеърят бошига тушган қиёмат
Нима бўлди ўзи, учиб кетдими,
Сен қувган капалак йироққа абас?
Ногоҳ она руҳи чўчиб кетдими,
Бомбадан ясалгач дунёга қафас?
Нима бўлди ўзи, сенга тегдими,
Араб боласига отилган бир ўқ?
Қоратан йигитни очлик енгдими,
Дўстининг қалбини урдими совуқ?
Нима у, сени бу тошларга отган,
Юрагинга чизган битмас жароҳат?
Қайдин бу ўтинчлар қалбингда ётган,
Қайдан сенга бу дард, қайдан бу офат?
Ўзбекнинг пахтаси кечроқ очилса,
Қорларнинг тагида қолар дедингми?
Қад букиб пахтазор узра сочилган,
Деҳқон қўлларининг ғамин едингми?
Нега тўхтамоқчи, нега тинмоқчи,
Нега яшамоқчи юраги карахт?
Нега қуламоқчи, нега синмоқчи,
«Қуюнлар ичида унган бир дарахт?»
Бир катта онлада «оҳ» деса ногоҳ,
(Иссиқ жон) ака ё ука толиқиб,
Нотинч тушлар кўриб, бир недин огоҳ,
Сингиллар келади шошиб, жониқиб.
Оғасан, бизларга меҳрибон азал,
Дуои жонимиз сенинг қалбингда,
«Чўнг ларза» юз берса кўксингда агар,
Унинг вайронаси менинг қалбимда.

Ҳали кутмоқдамиз биз — минглаб синглинг,
Асримиз меҳрига қонамиз қачон?
Алвидо айтишга бўларми кўнглинг,
Бизлар аро йўлда қолсак, оғажон?
Ҳали ошпоқ эмас ҳисларнинг бари,
Ҳали оқ орзулар ўлиб ётипти.
Инсон қалби деган кўчада ҳали,
Абдуллонинг иши тўлиб ётипти.

А В Т О П О Р Т Р Е Т

Умр бўйи тор бир қафасда
Орзу қилди оққуш осмонни,
Ўзни урди панжараларга,
Уфқларга тўкилди қони.
Ғурурлари улғайди бир кун,
Ухлоқ журъатлари жонланди,
Адл бўлган қанотларига
Оққушнинг пок руҳи боғланди.
Шу ондаёқ ўсиб қанотлар,
Икки ёққа чиқдилар голиб.
Ана, учиб кетмоқда оққуш
Ўзи турган қафасни олиб.
У осмонда! Қулми, бандими,
Сурур қоплар кўнгил қатларини.
Гарчи (афсус) ҳар силкинганда
Сийраклашиб борар патлари...

А Ф Г О Ҳ

Ҳақол Сирожиддиндан.

Ҳей, тескари замонлар,
Афғонистон ғомонлар,
Маънабдаги ёмонлар
Боламини топиб беринг!

Эл кўзига дарғалар,
Асли манқурт қарғалар,
«Ура-ура», «олга»лар,
Боламини топиб беринг!

Атай чиққан низолар,
Махфиёна имзолар,
Хушомадгўй, мирзолар,
Боламини топиб беринг!

Икки элни бузганлар,
Жон рингасини узганлар,
Қўз ёшида «сузганлар»,
Боламини топиб беринг!

Тўп, замбарак отганлар,
Мақтов кутиб ётганлар,
Халқ боласини сотганлар,
Боламини топиб беринг!

Соғинчи тинч қўймайди,
Уйда ўрни тулмайдди,
Бир кўрмасам бўлмайдди
Боламини топиб беринг!

ҚИЗҒАЛДОҚЛАР ОЧИЛҒАН КҮН

Дугона.лиримга

Билмадим бу ерда борлигингизни,
Билсайдим чиройли бўлиб келардим.
Қошимга билинмас ўсмалар тортиб,
Кўзимга сурмалар қўйиб келардим.
Тушларим нимага огоҳ этмади?
Нега қовоқларим учиб — нетмади?
Билганда юрагим куйлаб келарди,
Рухимда жийдалар гуллаб келарди.
Бу нурсиз кўйлақда келмасдим асло
Таъбу ҳафсаламга бўлди бир бало.
Нимага шунчалар шошдим бу ёққа,
Паришон қиёфа, ҳорғин сиёҳда?
Энди бундан тезроқ кетақолайин,
Сиз кўрмай уйимга етақолайин.
Сизнинг даврангизда, турмайин сўлиб,
Қошингизга келай чучмома бўлиб.
Сиз бор ерда ойдай тўлингим келар,
Кўзингизга ўтдай кўрингим келар.

БАХШИЁНА

Ким жаҳолат томондир — яхши номи ёмондир,
Ҳай-ҳай, бу не замондир сардорига эл ўгай.

Терс айланар бу ҳаёт, юрай деса нзи ёт,
Пиёдага шохи мот, карвонига йўл ўгай.

Денгизин ичар ирмоқ, балиқ қўлида қармоқ,
Майсани бўғар тупроқ, баҳорига сел ўгай.

Мотамига тўй янглиш, ҳаётига уй янглиш,
Тўнғизига қўй янглиш, атворига феъл ўгай.

Бахтли заҳмат домида, заҳар ичар жомиди,
Пахта ўсар томида, япроғига ел ўгай.

Руҳ тахтида жаҳолат, қозига ёт адолаг,
Бу қандайин қиёмат, имзосига қўл ўгай.

Темур, Бобур хайронда: қул бўлдингиз қай онда,
Бўлганми ҳеч замонда маконига Шер ўгай?

О И Л А

Бирам иссиқ бу кўрпа,
Бирам яйратар танни.
Ҳар кун унда мириқиб,
Ухлар битта афанди.
Ул зот ўзи кўп нозик,
Пардан хатто тўшаги.
Бу бахт камдай қўйнида
Ухлар юввош эшаги.
Эшак боши бирам наст,
Унинг боши баланддир.
Фовлаб ўсар ўртада
Ҳуқуқ деган қалампир.
Эшак шўрлик қаролмас
Афандининг бетига.
Ўзича бир сўз айтса
Таёқ ейди кетига.
Энди уни ўлгунча
Қийнамас эрк хумори.
Ечмаса бас бўйнидан
«Никоҳ» деган туморни.

ЎЗБЕК АЁЛЛАРИГА

Юлдузим деганим, ойим деганим,
Хусну лагофатга бойим деганим,
Севаман-севаман доим деганим,
Ўсмаларинг қани, нозларинг қани?

Офтобда, оловда ёнмаганларим,
Турфа хил меҳнатдан тонмаганларим,
Уйга, рўзғорига қонмаганларим,
Ўсмаларинг қани, нозларинг қани?

Кўчаларда сарсон боланго сенинг,
Боғчаларда гирён боланго сенинг,
Кимлигингга ҳайрон боланго сенинг,
Ўсмаларинг қани, нозларинг қани?

Ювиб — тараб, севиб, пишириб ошлар,
Ишлаб, толиб, чарчаб бўлган ювошлар,
Зоти ҳур, ҳозир қул қаламқошлар,
Ўсмаларинг қани, нозларинг қани?

Ўзинг очганингга бўлди анча пайт,
Озодликнинг таъми қандай экан, айт!
Қайт, энди ўзингга, ўзлигингга қайт
Ўсмаларинг қани, нозларинг қани?

Хурлик деб шамолдай учган, аёлим,
Хуқуқ деб заҳматни қучган, аёлим,
Давлатнинг маҳрига тушган, аёлим,
Ўсмаларинг қани, нозларинг қани?

ҲАДИСЛАРНИ УҚИГАЧ...

Ўзимдан ҳам ихлосим қайтди,
Энди мени сизлама, болам,
Одам Ато авлоди ичра
Йўқдир мендай расвойи олам.
Таасиб қилма менга, нари юр,
Дилим икки пулга сотилган.
Аллақачон ўлган руҳим ҳам —
Беш қиррали мухр босилган.
Мен манқуртман, умр бўйи бир
Худосизни даҳо атадим.
Ундан юз бор буюк бобомни
Едламоққа сиғмади ҳаддим.
Менинг гуноҳларим битилган
Фариштанинг дафтари тўлди.
Чап елкага оғир бир юкни
Йиғмоқ билан умр соб бўлди.
Болам, менинг кўзларим сўқир,
Очилмоғи ҳали гумондир.
Орзуларим чинордай ўсди,
Туккан гули — гуж-гуж армондир.
Болам, дунё тўлди қонунга,
Билай десанг инсон ўзингни,
Расулуллоҳ ҳадисларидан
Бошқасига юмгин кўзингни.
Энди менга «тавба!» ярашур.
Қулоғингга айтайин бир сир:
Шу кун менга инқилобдаёқ
Ўлганимни англаган кундир.

О Р З У

Кифтим менинг битта оролду,
Яшашади унда «бирова»лар.
Қондошларим ичра бир бек йўқ,
Менга ўхшаш бари қароллар.
Чарчадим деб исён қилмасак,
Бўй баробар кенглик берилган.
Қатор ва бир юрмоғимиз шарт,
Бизга олий тенглик берилган.
Кўчаси кўп менинг кўнглимнинг,
Бу дунёнинг йўлаклари тор.
Ундан-да тор шох низомига
Телба дилнинг сифмоғи душвор.
Оёғимда саксон хил кишан,
Бир бошимда тўқсон тўққиз дор.
Ҳеч бўлмаса отдай яшашга
На йўлланмам, на ҳуқуқим бор.
Бир эгарим бўларди шунда,
Бир чавандоз — эгам бўларди.
Бир бўйнимда юз жуган эмас.
Биттагина юган бўларди.
Бошпўртим ҳам бўлмасди менинг,
Қимникиман қайд этилмасди.
Энг муҳими бошқа отлардан,
Ўзиб кетиш рад этилмасди.

БАҲОРИЙ ТИЛАКЛАР

Наврўз, сени бу ўлкада
Соғинганлар кўп экан,
Ёдинг билан умри бўйи
Овунганлар кўп, экан.
Бу узун қиш бой элатнинг
Чўғ кўнглини музлатди,
Хур руҳиини муҳрлади,
Тупроғини тузлатди.
Нурли ўтмиш бозоридан
Вайрон расталар қолмиш,
Шон гулидан келажакка
Сўлган дасталар қолмиш,
Хадиклардан қадамлари
Аста-асталар қолмиш,
Жисму жони, қалб, имони,
Кўнгли хасталар қолмиш.
Бир кун охир битмас экан
Бу дунёнинг қишлари,
Жон-жонидан униб чиқар
Исёнларнинг нишлари.
Она Наврўз, тезроқ келсанг
Уйғонсайди дилимиз.
Шижоатни куртаклардан
Ўргансайди дилимиз.
Қаторлари арраланиб,
Елғиз қолган тут учун.
Донолари сараланиб,
Бошсиз қолган юрт учун.
Топталган ҳар майса учун,
Бузилган ҳар сўз учун,
Ўксиган ҳар кўнгли учун
Тўлғансайди дилимиз.
Кўклам бутун ноклигини
Кўчирсайди руҳларга,
Ғафлату бат ҳаёлларни
Ўчирсайди руҳлардан,
Қурса эди юракларга
Бирлик деган равоқлар.
Тикса эди унга меҳру
Шафқат деган байроқлар.
Унинг нурли пештоқида

Куртак каби бўртсалар,
Энг муқаддас китоблардан
Энг муқаддас жумлалар.
Бу даргоҳга Ислом деган
Бир паҳлавон бек бўлса,
Осмоида қуёш — Имон,
Мохитоби — Эрк бўлса.
Рост чиқарди оталарнинг
Бахт ҳақдаги тушлари.
Қайтар эди оқибатнинг
Яраданган қушлари.
Наврӯз, сени бу ўлкада
Кўп соғиндик, кўп кутдик.

ЎЗИМ БИЛАН ТАНИШУВ

Мен ҳам наврӯз раҳматидан
Умидвор бир дарахтман.
Нетай, қишнинг даҳшатидан
Тану жони карахтман.
Бугун ногоҳ кўзим очдим,
Қулоғим ҳам уқди сас,
Таним секин илимоқда,
Кўклам келса ажабмас.
Секин-секин, аста-аста,
Кузатдим ён-атрофни
Менинг каби кўп дарахтлар
Кутаётир офтобни.
Ўйлаб қолдим: мен ўзи ким?
Саксовулми, ё терак?
Салқинимда ҳўку-ҳирслар,
Арча бўлишим керак.
Қад-бастимни кўрдим бир кун
Боқиб офтоб томонга.
Бўйим шундай баланд экан,
Бошим тегди осмонга.
Унда нега томиримни
Каламушлар кемирар?
Баргларимда бир асрдан
Буён қуртлар семирар?
Менинг зумрад шохларимга
Алвон латта осди ким?
Йўқми, менинг ўз-ўзимнинг
Рангимга мос кўйлагим?
Бутоғимга нима учун
Зоғ-қарғалар ин қурган,
Тўтиқушлар ишратдаю
Ҳасратдадир булбуллар?
Нега менинг жоним оғрир,
Тугамаюр «оҳ»ларим?
Қани менинг Ўсмон деган,
Чўлпон деган шохларим?
Қачон эркин вужудимга
Чирмовиқлар ёпишди?
Бу талончи чумолилар
Мени қачон топшиди?

Бошим қотди: кимникиман,
Отим нима, зотим ким?
Ким хўжайин илдизимга?
Кимга қарар баргларим?
Кимга тегар мевам, гулим,
Кимга мерос салқиним?
Гар йиқилсам тоннларми,
Суярга бир яқиним?
Савол билан ерга боқдим,
Қўкка боқдим чулдираб.
Ҳам заминдан, ҳам осмондан
Садо келди гулдираб:
Бошинг кўтар, қаддингни тут,
Сен йиқилмас минорсан.
Мир Алишер экиб кетган
Ўзбек деган Чинорсан!

8 — МАРТ КУНИ

(Ҳазил)

Сиз, аяси, ўтиринг,
Бугун бўлинг иззатда.
Ошхонада кечгача,
Ўзим бўлай хизматда.
Шу бугун мен сиз учун
Шўрва қилай асалдек.
Айтсангиз бас қанча қанд,
Неча пақир сув керак.
Шўрва қилиш қийинмас,
Ишлатса бас бошини.
Гуручи пишгач олиб,
Тозалайман тошини.
Қайнатиб сўнг қовурсам
Яна яхши бўлади.
Шунда ҳамма зарарли
Микроблари ўлади.
Масаллиқнинг арзони —
Пирик туздир, намакдир
Бир кило туз кифоя,
Ярим кило қалампир.
Оҳ-оҳ, уни ичсангиз,
Армонингиз қолмайди.
Янаги баҳоргача
Илигингиз толмайди.
Қани юринг газ қайда?
Дамлайин ҳинд чойини.
Қўрсатсангиз бўлгани
Еқадиган жойини.

ҚОДИРИЙНИНГ РАФИҚАСИ АЙТГАН ҚҶШИҚ

Сиз кетдингиз, кетингиздан жим
Ўчоғимнинг куллари куйди.
Онангизнинг жойномозлари,
Рўмолимнинг гуллари куйди.
Келарсиз деб шунча кўп кутдим?
Фанонинг-да фурсати етди.
Қарийиб минг йил яшадим гўё,
Умр шунча узариб кетди.
Кунлар — хасис дарахтлар каби,
Гарчи ҳар лаҳзаси гуллади.
Шиф меваги шохни силкитсам,
Менинг этагимга тушмади.
Кўзимдаги суратингизни
Ёш-ла ювиб, киприк-ла тараб,
Сарғаймасин, ўнгимасин деб
Авайладим, юрдим кўп қараб.
Бир кун келиб ўлсам ҳам уни,
НКВД топмас ҳойнаҳой.
Билмайдилар Қодирий учун,
Қароқларим энг ишончли жой.
Бу дунёда мени, билмадим,
Нима ушлаб турибди энди.
Қуёш кўкдан кетиб бўлди-ку,
Еруғ тонг ҳам отмайди энди.
Тақдиримда сароб орзунни,
Қувиб қонлар ютмоқ бор экан.
«Ўлди» деган шум хабарни ҳам,
Сабот билан кутмоқ бор экан.
Баҳорлари унутиб кетган
Ғариб, ёлғиз тутга ўхшадим.
Япроқларим сарғайиб битди,
Шамолларга соврилиб кетди,
Секин-аста манзилгоҳ пойим
Бўшаб қолди чучмомалардан,
Энди узун, иссиқ кунларда
Кутмай қўйдим булутларни ҳам.
Сиз кетдингиз, кетингиздан жим
Рўмолимнинг гуллари куйди..

Э Р К

Менинг рудим боғлиқ, бас,
Оёғим-да занжирли.
Кўксимда бир туйғу йўқ
Садоқатдан арзирли.
Зиндонсифат қурилиб,
«Бахт» аталган қасрда
Бахтиёр бўлишим шарт,
Айниқса шу асрда.
Сенга элтар йўлларга
Жинлар макон қурмишлар,
Ялмоғизлар тиш қайраб,
Мени пойлаб турмишлар.
Менга келар йўллар жим —
Садосиздир, сассиздир,
Аждару девларидан
Одам зоти бахтсиздир.
Бу маҳлуқлар маккордир,
Уруш бошлар қўшилсак,
Қора тўқмоқ ушлашиб,
Юриш бошлар қўшилсак.
Айрилиқда хор бўлдим,
Энди ўтинч биттадир:
Шу тун ўтиб қолсайди.
Кўкдан Лайлатул-қадр!
Бир танмиз-у яшаймиз,
Икки ёққа бўлиниб.
«Вой, жоним-а!» дейиш маън,
Одамларга кўриниб.
Менинг боқий насибам
Жим юришдир — қийноқдир.
Бир дардсанки, сен билан
Оғримоқ ҳам гуноҳдир.

РУЗА

Рўза келди қишлоққа,
Тўй-йиғинлар тўхтади.
Мачитларда ҳар кеча,
Ўқилади «Тароби».
Ҳеч бир уйда кундузи,
Езилмайди дастурхон.
Оқшом тушса бошланар,
Ифтор билан «Рамазон».
Ҳар ким топгани билан,
Қилар қисқа саҳарлик.
Ифторгача таомдан,
Жирканишар заҳардек.
Атр сепмас аёллар,
Искашмайди гул исин.
Соғинишар ва лекин,
Ўпишмайди бир-бирин.
Ташна бўлса иссиқдан,
Ювиб олар юзини.
Ош пишириб ўзлари,
Тотишмайди тузини.
Ҳамма ерда рўзанинг,
Файзу гашти билинар.
Ифторга деб гузарда,
Нишолдалар қилинар.
Шомдан кейин болалар,
Айтишади рамазон.
Қанд-панд сўриб уйига,
Қайтишади бир замон.
Ғийбатчилар ўттиз кун,
Ҳазир бўлар тилига.
Шафқат кирар ғойибдан,
Емонларнинг дилига.
Гуноҳ қилса кичиклар,
Койишади мулойим.
Дейсиз рўза бир оймас,
Бир йил бўлсин илройим.
Ихлос билан кекса-ёш,
Чекар очлик заҳматин.
Осмондаги сахий зот,
Еғдиради раҳматин.
Қорни очу, кўнгли тўқ,

Масрур юрар «рўзалар».
Бурчакларда қимтиниб,
Чой ичишар «кўзалар».
Йўқлашади бир-бирин,
Уришиб «пўм» бўлганлар.
Жаннати деб севилар,
Рўза кунни ўлганлар.
Келса қадр кечаси,
Ниятларни қилиб оқ.
«Лайлатул-қадр»ларни,
Қутади бутун қишлоқ.
Чол ўйлайди ҳар сафар,
Қайтиб йигит бўлишни.
Қампир истар қайтадан,
Оймомадай тўлишни.
Келинчаклар шивирлаб,
Фарзанд тилар ўзига.
Йигитларнинг ойсурат,
Қиз кўринар кўзига.
Болалардан қутилмас,
Осон «Лайлатул-қадр».
Ўйинчоқнинг тури кўп,
Болалар ҳам кўп ахир.
Ҳар рўзада донолар,
Ўйлар ғариб, тулларни.
«Питрўза»лар беришиб,
Йўқлашади уларни.
Ҳеч бўлмаса ўттиз кун,
Турса шундай эътиқод.
Балки кирар умрга,
Ўттиз йиллик барокот.
Ҳей, сиз—ўзга оламлик,
Бизни ваҳший деган кас.
Рўзада сиз бир келинг,
Ва кузатинг бир нафас.
Кўнглингиздан ўчади,
Олдинги бат таасурот,
Ва кўрасиз, заминда
Яшайди чин одамзот.
Эҳ, бошқа пайт келманг, йўқ,
Ким билади не бўлар?!
Биз томонда афсуски,
Ўттиз кундир рўзалар...

ХАЛҚ ДЕПУТАТИ ЭРКИН ВОҲИДНИ ҒАМГИН КҮРГАНДА

Устоз, бу замонга ҳайфдир шоир,
Бу дунё ШОХМОТдир МОТлар ютади.
Майдонда халқ қолиб ўғрими, каззоб,
Мансабда ўтирган зотлар ютади.
Етмиш йил жиловни қўйиб эшакка,
«Бошга тандир кийиб» юрдик ўзимиз.
Жоҳиллик панд берди — ҳалокат аниқ,
Энди на «урра» на «дот»лар ютади.
Сиз ўттиз санайсиз элнинг ҳаққини,
Қаламдор йўл топиб, тўққиз қилади.
«Нега?» деб сўрсангиз, шаккоксииз — тамом!
Иғвою, бат маълумотлар ютади.
Шукрки, қатағон пайтимас, йўқса,
Сургуи қилардилар исмингиз учун.
Ҳозир у шамоллар маҳфийроқ эсар,
Нурни ҳамон хурофотлар ютади.
Мажлисдан чиқасиз паришон, руҳсиз,
Эҳ, яна нимани бой берди улус?
Менинг қонларимда битта ҳайф оқар,
Бунёдни тоқай барбодлар ютади.
Менга-ку қутлуғдир ҳар бир лутфингиз,
Нетай, сўз уқмаса руҳи сиёлар?!
Гап бор-ку, чавандоз нодон бўлса гар,
Зуғумини доно отлар ютади.
Шеър шунга етганда тугади радиф,
Барибир айтаман сўнги сўзимни.
Ва унинг ростлиги учун шарт бўлса,
Гаровга қўяман икки кўзимни:
Агар халқ бўлмаса бу дунё, тож-тахт,
Салтанат бир қарич катак бўлади.
Уртасидан бўлса Эркин Воҳиднинг,
Эски ковушига патак бўлади.
Устоз, сизга маълум кўҳна фалсафа:
Жон — давлат мулкидир, руҳ — давлат мулки.
Эркин Воҳидники бўлса ҳам карвон,
Сарбон ётникидир, ётлар ютади.

ЭСКИ ҚОЛИП ВА ЯНГИ ҒИШТ

Қурилишда тўполон:
Бизга яхши ғишт керак.
Қайта-қайта қуришдан,
Сиқилиб кетди юрак.
Йиқилмоқда деворлар,
Қинғир-қийшиқ ғиштимиз.
Бу аҳволда ҳеч қачон,
Юришмайди ишимиз.
Дер қурилиш каттаси:
Ўзни босинг ҳалойиқ.
Арзимас бир камчилик,
Наҳот исёнга лойиқ?!
Йиғиламиз, кўрамиз,
Катталар бор бу ерда.
Комиссия аниқлар,
Хато қилдик қаерда»
Йиғилдилар хатони,
Қидирдилар ўттиз ой.
Ва ниҳоят топилди,
Ғиштни бузган «нозик жой».
Қарор чиқди газетда:
У айб топилди лойдан.
Ғиштга энди тупроқни,
Келтиринг, бошқа жойдан.»
Тадбиқ бўлди ҳаётга,
Икки йилда қарорлар.
Икки йил тинч яшашди.
Қурилишда саркорлар.
Маош олиб, санашиб,
Чўнтакларга жойлашди.
Тотиб мансаб завқини.
Оғизларин «мой»лашди.
Уйни кутиб қапада,
Эл яшади оч-юпун.
Тезроқ бита қолсин деб,
Ҳада қилди бор-бутин.
Қайта бошланган бино,
Битмай йиқилди яна.
Одамлар билдилар айб,
Лойда эмас, қолипда.
Улар дедилар: тоқай,

Бузиб, қайта бошлаймиз?!
Қолип янги бўлмаса,
Ҳаммамиз иш ташлаймиз!
Қатталар деди: бўпти!
Шартингизга кўнамиз.
Олдин ўша қолипни,
Бир текшириб кўрамиз»
Текширдилар икки йил,
Келишиб мурасага,
«Янги яшаш керак» деб,
Келишди хулосага.
Аmmo... «янги қолип-ку,
Бизларгаям ёқади.
Лекин битса қурилиш,
Бизни нима боқади?!»
Қувлик қилди саркорлар,
Мансаб тушди орага.
Ўша қизил қолипни,
Бўядилар қорага.
Янги қолип янги-да,
Бошқачадай гишлари.
Кўнгли тинди улуснинг,
Юришгандай ишлари.
Найранг маълум бўлгунча,
Ўн йил тинчлик бўлади.
Ўн йилгача ё эшак,
Ё эгаси ўлади.

БИЗНИНГ СОЦ...М

Кучуклардан сўрагиз,
Бу дунёнинг нелигин.
Яхшими ё ёмонми
Кичикми ё кенглигин.
Туғилиб уч кунгача,
Кўзи юмуқ яшарлар,
Кўзи очилган куни,
Ўқчиб, қусиб ташарлар.

МУНДАРИЖА

Уйғониш	5
Унлилар	6
Айланиб утиш	8
Мусаввир дугонамнинг болишидаги ёзувлар	10
Олалар ҳақида эртак	12
Кулранг сочлар манзараси	14
Ишхонада ёзилган шеър	15
Енаёғган аёл	16
Дарахлар	17
Ҳашар	18
«О, қадрдон менга бу қабр...»	20
Болтавойнинг «сигир»лари	21
Меҳмон келганда	22
Бригадир	23
Юборилмаган мактуб	24
Дехқон ва айиқ ҳақида эртак	25
«Мен булутман қошингизга...»	27
Дарсада баҳор ҳақида уйлар	28
Муҳаббат	29
«Насиҳат»	30
Тошкент	31
Ўзбек қизи ҳангомаси	32
Кургазма	34
Тракторчи Болта дангалнинг мухбир болага жавоби	36
«Бир нақир сув»	37
Жавоб	38
Чархфалак	39
Маскоп вақти. Тошкент вақти	40
Учликлар	41

Ғалати жанг _____	42
Қодирийни эслаб _____	43
Шунча Марҳабо _____	44
Меҳнат таътилим тугади _____	45
Болалар уйининг боласи _____	46
Сизни севгач _____	47
Хино _____	48
Алам _____	50
Автопортрет _____	52
Афғон _____	53
Қизғалдоқлар очилган кун _____	54
Бахшиёна _____	55
Оила _____	56
Ўзбек аёлларига _____	57
Хадисларни ўқигач _____	58
Орзу _____	59
Баҳорий тилаклар _____	60
Ўзим билан танишув _____	62
8 — март куни _____	64
Қодирийнинг рафиқаси айтган қўшиқ _____	65
Эрк _____	66
Рўза _____	67
Халқ депутаты Эркин Воҳидни гамгин кўрганда _____	69
Эски қолиш ва янги гишт _____	70
Бизнинг соқдам _____	72

Литературно-художественное издание — 1991 г.

Мухаррир У. Отажонов,
Рисом М. Сомойлов,
Тех. муҳаррир Э. Юсупов,
Мусаҳҳиҳа Х. Хўтаева.

Мамадалиева Мархабо

ТЫСЯЧА И ОДНО КАЧЕСТВО ЛЮБВИ

(Стихи)

Теринга берилди 20. 05. 91 г.

Босинга рухсат этилди 20. 06. 91

Қогоз ҳажми 84x108^{1/16}.

Шарт босма тобоқ 5. Нашр тобоғи 4.5

10000 нусхада чоп этилди. Буюртма 1594.

Баҳоси 3 сўм.

Авгрен шаҳар босмаҳонасида чоп этилди. Фишман кўчаси. 26- уй.

«Нур» ижодий ишлаб чиқариш бирламаси. 700027. Халқлар дўстлиги
шоҳ кўчаси, 6- уй.